

SOSYAL GÖRÜNÜŞ KAYGISI ÖLÇEĞİ' NİN (SGKÖ) TÜRKÇE UYARLAMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

ADAPTATION OF THE SOCIAL APPEARANCE ANXIETY SCALE (SAAS) TO TURKISH: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Tayfun DOĞAN*

ÖZET: Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (SGKÖ), bireylerin sosyal görünüş kaygılarını ölçmek amacıyla Hart ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırmaya 340 üniversite öğrencisi (143 kız, 197 erkek) katılmıştır. Ölçüt geçerliliğini sınamak amacıyla Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu (ODKÖ) kullanılmıştır. SGKÖ' nün faktör yapısını ortaya koymak üzere açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonuçları ölçeğin özgün formunda olduğu gibi tek boyutlu bir yapıda olduğunu ortaya koymuştur. SGKÖ için Cronbach alpha iç tutarlık katsayısı .93, test tekrar-test güvenilirlik katsayısı .85 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin Türkçe formunun madde-toplam korelasyon katsayılarının .32 ile .82 arasında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. SGKÖ ile ODKÖ arasında .60 ilişki olduğu saptanmıştır. Analizler, SGKÖ' nün Türk üniversite öğrencileri üzerinde yeterli düzeyde geçerlilik ve güvenilirlik değerlerine sahip olduğunu göstermiştir.

Anahtar sözcükler: sosyal görünüş kaygısı, ölçek, geçerlik, güvenilirlik

ABSTRACT: Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) was developed to measure social appearance by Hart et al., (2008). The purpose of the present study was to investigate the reliability and validity of the Turkish version of the Social Appearance Anxiety Scale. 340 university students (143 female, 197 male) participated in the study. The Brief Fear of Negative Evaluation Scale (BFNE) was used for the criterion validity. In order to determine the construct validity of The Social Appearance Anxiety Scale (SAAS), exploratory and confirmatory factor analysis was conducted. The factor analysis resulted in a factors. The Cronbach's alpha for the SAAS was .93 and split-half .88. The computed test re-test reliability coefficient for the SAAS was .85. There was .60 correlation between SAAS and BFNE. Item-total correlation coefficients of the Turkish SAAS ranged from .32 to .82. Analysis demonstrated that SAAS had a satisfactory level of reliability and validity in Turkish university students.

Keywords: social appearance anxiety, scale, validity, reliability

1. GİRİŞ

İnsanların çoğu çekici bireylerle daha fazla iletişim kurmak istemektedirler. Bundan dolayı bireyler diğer insanlar üzerinde daha etkili bir izlenim bırakmak ve çekici görünmek için çabalamaktadırlar (Yousefi, Hassani ve Shokri, 2009). Bu durum benlik sunumu ya da izlenim yönetimi olarak tanımlanmaktadır. Diğer insanlar üzerinde iyi bir izlenim bırakamayacağını düşünen birey ise kaygı yaşamaktadır (Leary ve Kowalski, 1995). Hart, Leary ve Rejeski (1989), bireylerin fiziksel görünüşünden dolayı yaşadıkları kaygıyı ölçebilmek amacıyla Sosyal Fizik Kaygısı Ölçeğini geliştirmişlerdir. Bu çalışmada sosyal anksiyetenin bir çeşidi olarak belirtilen sosyal fizik kaygısı, insanların fiziksel görünüşlerinin diğer insanlar tarafından değerlendirilirken yaşadıkları kaygı ve gerginlik olarak tanımlanmaktadır. Hart ve arkadaşlarına (2008) göre ise sosyal görünüş kaygısı kavramı boy, kilo, kas yapısı gibi genel fiziksel görünüşün ötesinde bireyin ten rengi ve yüz şekli (burnu, gözlerinin uzaklığı, gülüşü vs.) gibi özellikleri de içeren daha kapsamlı bir kavramdır. Yani genel fiziksel görünüşün ötesinde daha ayrıntılı ve bütüncül bir durum söz konusudur.

Beden imajı, bireyin kendi bedeniyle ilgili duygu, düşünce ve algılamalarıdır (Cash, 1989). Olumsuz beden imajı, bireyin genel olarak vücuduyla ya da herhangi bir organıyla ilgili olumsuz düşünce ve duygularını, diğer insanlara göre kendisini çok daha az çekici bulmasını, bedeniyle ilgili kendisini rahatsız hissetmesini ve bedeninden utanmasını ifade eder. Olumlu beden imajı ise bireyin bedeninden memnuniyetini ifade eder. Olumlu beden imajına sahip bireyler görünüşlerinin onların kişilik, karakter ve değerlerinin asıl belirleyicisi olmadığına inanırlar ve yeme, kilo alma gibi konularda gereğinden fazla zaman harcamazlar (Bergeron, 2007; Cash, Phillips, Santos ve Hrabosky,

*Dr. Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü e-posta: tayfun@tayfundogan.net

2004; Jung ve Lennon, 2003; Altabe ve Thompson, 1992). Beden imajı bireyin benlik saygısını doğrudan etkileyen bir etken olması açısından önemlidir. Olumlu beden imajı yüksek benlik saygısı ile, olumsuz imajı ise düşük benlik saygısı ile ilişkilidir (Jung ve Lee, 2006). Beden imajı, bireyin benlik saygısından başka yeme davranışlarını, sosyal fobi düzeylerini, cinsel davranışlarını, sosyal ilişkilerini ve duygusal durumlarını da belirleyici bir etkiye sahiptir (Cash ve Fleming, 2002; Grogan, 2006; Holsen, Kraft ve Roysamb, 2001). Sosyal görünüş kaygısı, bireyin bedeniyle ve görünüşüyle ilgili olumsuz beden imajının bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği (Social Appearance Anxiety Scale-SAAS), Hart ve arkadaşları (2008) tarafından bireyin görünüşüyle ilgili olarak yaşadığı duygusal, bilişsel ve davranışsal kaygıları ölçmek amacıyla geliştirilmiş öz-bildirim tarzı bir ölçektir. SAAS 16 maddeden oluşan 5’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışmaları üniversite öğrencilerinden oluşan üç farklı örnekleme yapılmıştır. 512 kişiden oluşan ilk örneklemden alınan verilerle açımlayıcı faktör analizi (AFA), 853 kişiden oluşan ikinci örneklemden alınan verilerle doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. 541 kişiden oluşan üçüncü örneklemden alınan verilerle ise uyum geçerliği ve test tekrar test güvenirliği hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı üç örneklem için sırasıyla .94, .95 ve .94 olarak bulunmuştur. Bir ay arayla iki kez uygulama sonucu elde edilen test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise .84 olarak bulunmuştur. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında “Olumsuz Değerlendirme Korkusu Ölçeği” ile .82 ve “Beck Depresyon Envanteri” ile .52 korelasyon bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak üzere yapılan açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucu tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. yapılan DFA’ da ölçeğin tek boyutlu yapısının uyum indeksleri incelenmiş ikinci örnekleme Ki-kare değerinin ($\chi^2=381.21$, $p<.001$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeks değerleri ise RMSEA=.056; CFI=.99; TLI=.99 olarak bulunmuştur. Üçüncü örnekleme yapılan DFA sonucu ise Ki-kare değerinin ($\chi^2=311.89$, $p<.001$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeks değerleri ise RMSEA=.061; CFI=.99; TLI=.99 olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın amacı Hart ve arkadaşları (2008) tarafından geliştirilen SGKÖ’ nün Türk üniversite öğrencilerinden oluşan bir örnekleme geçerlik ve güvenirliğini incelemektir. Çalışmada ölçeğin Türkçe formunun İngilizce özgün formuyla benzer psikometrik özelliklere sahip olduğu varsayımı sınanmıştır. Ülkemizde beden imajını ölçmeye yönelik birçok ölçek olmasına rağmen beden imajından kaynaklanan anksiyeteyi ölçebilecek kapsamlı bir ölçeğin olmaması bu çalışmanın yürütülmesi için motivasyon kaynağı olmuştur. Bu çalışmanın beden imajı ve anksiyete ilişkili araştırmalar açısından önemli bir boşluğu dolduracağı düşünülmektedir. Ölçek kullanılarak üniversite öğrencilerinde özellikle anksiyete bozuklukları ve görünüş kaygısı arasındaki ilişkiler incelenebilir ve birçok soruya cevap bulunabilir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Örneklemi

Çalışmanın örneklemini 2007-2008 eğitim-öğretim yılında Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi’ne devam eden 340 öğrenci oluşturmuştur. Katılımcıların 197’si erkek, 143’ü kızdır. Örneklemin yaş aralığı 18-29’dur. Öğrencilerin yaş ortalaması 22’dir. Örnekleme oluşturan öğrenciler araştırmaya gönüllü olarak katılmıştır. Araştırma ile ilgili ölçeklerin uygulanması yaklaşık olarak 10 dakika sürmüştür.

2.2. İşlem

Ölçeğin uyarılma çalışması için öncelikle Trevor A. Hart ile iletişime geçilmiş ve gerekli izinler alınmıştır. Daha sonra ölçeğin özgün formu olan İngilizce’ den Türkçe’ ye çeviri sürecine geçilmiştir. Ölçeğin İngilizce formu araştırmacı ve iki çeviri uzmanı tarafından Türkçeye çevrilmiş ve elde edilen çeviriler bir çeviri uzmanıyla incelenerek her bir maddeyi en iyi ifade ettiği düşünülen maddeler benimsenmiştir. Elde edilen Türkçe form psikolojik danışma alanından bir öğretim üyesi ile tekrar gözden geçirilmiş, her bir maddenin Türkçeye uygunluğu tartışılmış gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Son olarak bu çevirinin anlaşılabilirliğini tespit etmek üzere üniversite öğrencilerinden oluşan 20 kişilik bir gruba uygulama yapılmış ve alınan geribildirimler sonucu ölçeğe son hali verilmiştir.

Ölçeğin yapı geçerliğini ortaya koymak üzere açımlayıcı faktör analizi-AFA (exploratory factor analysis) ve doğrulayıcı faktör analizi-DFA (confirmatory factor analysis) yapılmıştır. Ayrıca benzer ölçekler geçerliği için “Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Kısa Formu” ile korelasyonuna bakılmıştır.

Ölçekte yer alan maddelerin toplam puanı yordama gücünü ve ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla madde toplam korelasyonları incelenmiş ve % 27’ lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlık (Cronbach alpha), test tekrar test ve test yarılama yöntemleriyle hesaplanmıştır. Araştırmada istatistiksel analizler SPSS 11.5 ve LISREL 8.54 programıyla yapılmıştır.

2.3. Veri Toplama Araçları

Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği-Kısa Formu (ODKÖ): Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu-ODKÖ (The Brief Fear of Negative Evaluation Scale-BFNE) Leary (1983) tarafından bireyin başkaları tarafından olumsuz ya da düşmanca değerlendirilmeye karşı toleransını ölçmeye yönelik olarak geliştirilmiş öz bildirim tarzı bir ölçektir. BFNE, korku ve endişe ifadelerini içeren 11 maddeden oluşmaktadır ve maddeler (1) Hiç Uygun Değil (2) Uygun Değil (3) Biraz Uygun (4) Uygun (5) Tamamen Uygun biçiminde 5’li Likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir. Ölçeğin 8 maddesi olumsuz değerlendirilmeyle ilgili korku ve endişe ifadelerinden oluşmaktadır. ODKÖ’ nün Türkçe uyarlaması Çetin, Doğan ve Sapmaz (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin psikometrik özellikleri 325 üniversite öğrencisinden alınan veriler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .84 olarak bulunmuştur. Test yarılama yoluyla elde edilen güvenilirlik katsayısı ise .83’dir. Test tekrar test yöntemiyle güvenilirliğini belirleyebilmek amacıyla ölçek 76 kişiye iki hafta arayla uygulanmıştır. Uygulama sonucunda ölçeğin test tekrar test güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur.

3. BULGULAR

3.1. Yapı Geçerliği .

Faktör analizi, birbirleri ile ilişkili veri yapılarını birbirinden bağımsız ve daha az sayıda yeni veri yapılarına dönüştürmek, bir oluşumu ya da olayı açıkladıkları varsayılan değişkenleri gruplayarak ortak faktörleri ortaya koymak, bir oluşumu etkileyen değişkenleri gruplamak amacıyla başvurulan yöntemlerden biridir (Özdamar 2002). Faktör analizinin amacı aynı yapıyı ya da niteliği ölçen maddelerin bir araya getirilmesidir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA): Ölçeğin Türk üniversite öğrencilerinden elde edilen verilerde nasıl bir faktör yapısı göstereceğini incelemek amacıyla AFA yapılmıştır. Faktör analizi çalışmalarında bazı varsayımsal ölçütlerin aranması gerekmektedir. Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Barlett küresellik testi ile incelenmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğu için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) .60’dan yüksek ve Barlett Testi’nin hesaplanan ki-kare değerinin istatistiksel olarak anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004). (KMO) Örneklem Uygunluk katsayısı .94 ve Barlett Sphericity Testi χ^2 değeri ise 2674,01 ($p < .001$) olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar verilerin faktör analizi için uygun olduğunu ve puanların normallliğini göstermektedir. Ölçeğin orijinali tek boyuttan oluştuğu için her hangi bir döndürme tekniği kullanılmadan tek faktör sınırlandırılması yöntemi kullanılarak analiz yapılmıştır. Analiz sonucunda özdeğeri 8.49 olan toplam varyansın % 53.4’ünü açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Tek faktörde % 53.4’ lük bir varyansın açıklanması söz konusu yapının tek faktörlü olduğuna dair önemli bir gösterge olarak değerlendirilebilir (Kuzucu, 2008). Ölçeğin faktör yükleri .35 ile .87 arasında değişmektedir. Ölçeğe ilişkin ayrıntılı faktör yükleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeğinin Faktör Yükleri ve Açıkladığı Varyans Değerleri

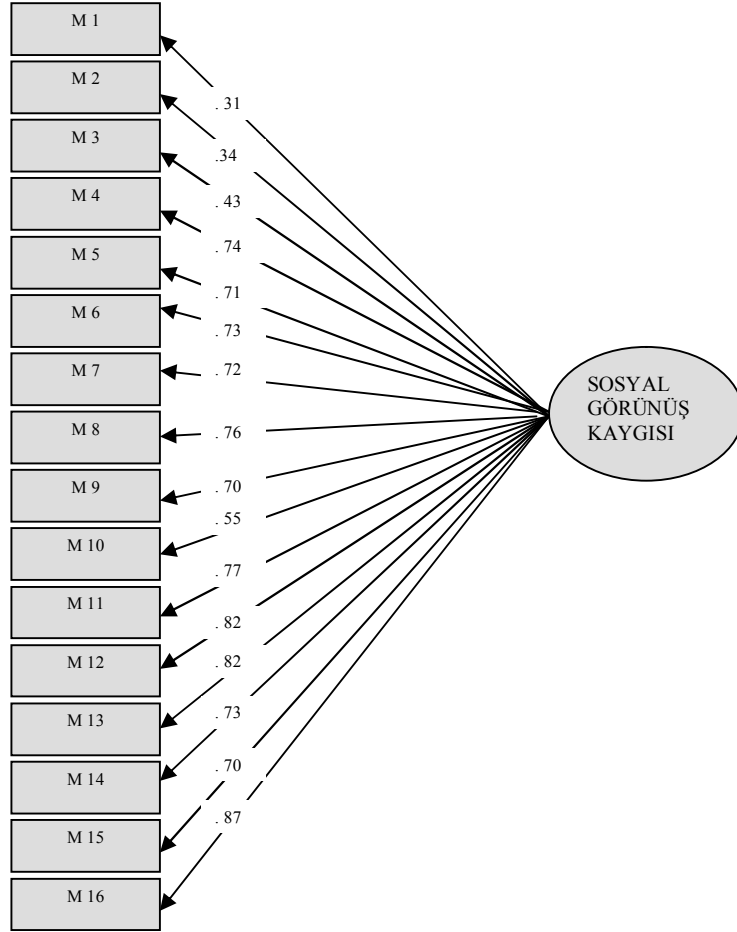
Maddeler	Faktör Yükleri
1. Dış görünüşümle ilgili kendimi rahat hissederim.*	.35
2. Fotoğrafım çekilirken kendimi gergin hissederim.	.40
3. İnsanlar doğrudan bana baktıklarında gerilirim.	.50
4. İnsanların görünüşümden dolayı benden hoşlanmayacakları konusunda endişelenirim.	.78
5. Yanlarında olmadığım zamanlarda insanların, görünüşümle ilgili kusurlarımı konuşacaklarından endişelenirim.	.76
6. Görünüşümden dolayı insanların benimle beraber vakit geçirmek istemeyeceklerinden endişelenirim.	.79
7. İnsanların beni çekici bulmamalarından korkarım.	.75
8. Görünüşümün yaşamımı zorlaştıracığından endişe duyarım.	.78
9. Karşıma çıkan fırsatları görünüşümden dolayı kaybetmekten kaygılanırım.	.73
10. İnsanlarla konuşurken görünüşümden dolayı gerginlik yaşarım.	.80
11. Diğer insanlar görünüşümle ilgili bir şey söylediklerinde kaygılanırım.	.82
12. Dış görünüşümle ilgili başkalarının beklentilerini karşılayamamaktan endişeleniyorum.	.80
13. İnsanların görünüşümü olumsuz olarak değerlendirecekleri konusunda endişelenirim.	.84
14. Diğer insanların görünüşümdeki bir kusurun farkına vardıklarını düşündüğümde kendimi rahatsız hissederim.	.73
15. Sevdiğim kişinin görünüşümden dolayı beni terk edeceğinden endişe duyuyorum.	.75
16. İnsanların görünüşümün iyi olmadığını düşünmelerinden endişeleniyorum.	.87
Açıklanan Toplam Varyans	% 53.4
Özdeğer	8.49

* Bu madde tersten kodlanmaktadır.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA): DFA özellikle başka kültürlerde ve örneklemelerde geliştirilmiş ölçme araçlarının uyarlanması için kullanılan bir geçerlilik belirleme yöntemidir. Sümer'e (2000) göre DFA kuramsal bir temelden destek alarak pek çok değişkenden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik bir analizdir. Bir başka anlatımla DFA, önceden belirlenmiş ya da kurgulanmış bir yapının toplanan verilerle ne derece doğrulandığını incelemeyi amaçlar. Açımlayıcı faktör analizinde belirli bir ön beklenti ya da denence olmaksızın faktör yükleri (ağırlıkları) temelinde verinin faktör yapısı belirlenirken DFA, belirli değişkenlerin bir kuram temelinde önceden belirlenmiş faktörler üzerinde ağırlıklı olarak yer alacağı şeklindeki bir öngörünün sınanmasına dayanır.

DFA'da sınanan modelin uyum yeterliğini belirlemek için pek çok uyum indeksi kullanılmaktadır. Uyum indekslerinin kuramsal model ile gerçek veriler arasındaki uyumu değerlendirmelerinde birbirlerine göre güçlü ve zayıf yönlerinin olması nedeniyle modelin uyumunun ortaya konulması için birçok uyum indeksi değerinin kullanılması önerilir (Büyüköztürk ve ark., 2004). Söz konusu uyum indekslerinden en sık kullanılanları Ki-Kare Uyum Testi (Chi-Square Goodness), İyilik Uyum İndeksi (Goodness of Fit Index, GFI), Düzeltilmiş İyilik Uyum İndeksi (Adjusted Goodness of Fit Index, AGFI), Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (Comparative Fit Index, CFI), Normlaştırılmış Uyum İndeksi (Normed Fit Index, NFI), Ortalama Hataların Karekökü (Root Mean Square Residuals, RMR veya RMS) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü'dür (Root Mean Square Error of Approximation, RMSEA). GFI, CFI, NFI, RFI, IFI ve AGFI indeksleri için kabul edilebilir uyum değeri 0.90 ve mükemmel uyum değeri 0.95 olarak kabul edilmektedir (Bentler and Bonett, 1980; Bentler, 1980; Marsh, Hau, Artelt, Baumert and Peschar, 2006). RMSEA için ise 0.08 kabul edilebilir uyum, ve 0.05 mükemmel uyum değeri olarak kabul edilmiştir (Byrne and Campbell, 1999; Brown and Cudeck, 1993). Yapılan DFA'da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Minimum Ki-kare değerinin ($\chi^2=143.79$, $N=254$, $p=0.01$) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi

değerleri ise RMSEA=0.051, NFI=0.98, CFI=0.99, IFI=0.99, RFI=0.98, GFI=0.93 ve AGFI=0.90 olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır. Modele ilişkin parametre tahminleri Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1. Sosyal Görüş Kaygısı Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Parametre Tahminleri

3.2. Ölçüt Bağımlı Geçerlik

SGKÖ' nün ölçüt bağımlı geçerliğini değerlendirmek üzere 223 üniversite öğrencisine SGKÖ ile ODKÖ birlikte uygulanmış ve aralarındaki ilişki Pearson Çarpım Momentler Korelasyon Analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda SGKÖ ile OKÖ arasında ($r=.60, p<.001$) pozitif yönde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

3.3. Güvenirlilik

Bu çalışmada SGKÖ' nün güvenirliliği iç tutarlılık (Cronbach alpha), test yarılama ve test tekrar test yöntemleriyle hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .93 olarak bulunmuştur. Test yarılama yoluyla elde edilen güvenirlilik katsayısı ise .88' dir. Test tekrar test güvenirliliğini sınamak amacıyla ölçek iki hafta ara ile 86 kişilik öğrenci grubuna uygulanmıştır. İki uygulama arasındaki korelasyon katsayısı ise .85 olarak bulunmuştur. Bir zaman örnekleme modeli olan bu yöntemde iki uygulamadan elde edilen sonuçlar arasındaki korelasyon katsayısı test tekrar test güvenirlilik katsayısını verir. Literatürde, bir ölçeğin zamana göre değişmez olduğunu saptamak üzere hesaplanan korelasyon katsayısının pozitif ve yüksek olmasının yanında ölçekler için bu değer en az 0.70 olması istenir (Tavşancıl,2002). Buna göre SGKÖ' nün test tekrar test güvenirlilik katsayısının yeterli olduğu söylenebilir.

3.4. Madde Analizi

SGKÖ' nün maddelerinin toplam puanı yordama gücünü ve ayırt ediciliğini belirlemek üzere madde analizi ve % 27' lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmıştır. Büyüköztürk (2004)'e göre, madde toplam korelasyonu test maddelerinden alınan puanlar ile testin toplam puanı arasındaki ilişkiyi açıklar. Başka bir deyişle bir ölçme aracındaki her bir maddenin benzer davranışları örneklediğini gösterir. Bu bağlamda, madde toplam korelasyonunun pozitif ve yüksek olması gerekir. Madde toplam korelasyonunun yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, ölçeceği temsil gücünün yeterli olduğu kabul edilir. Maddelerin ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla yapılan %27' lik alt-üst grup karşılaştırmaları sonucu madde ortalama puanları arasındaki farklılıkların tümünün anlamlı çıktığı görülmüştür. Bu bulgu da maddelerin ayırt edicilik güçlerinin yeterli olduğuna işaret etmektedir. Elde edilen sonuçlar Tablo 2' de sunulmuştur.

Tablo 2. Sosyal Görünüş Kaygısı Ölçeği İçin Madde Analizi Sonuçları

Ölçek Maddeleri	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu ¹	t (Alt %27-Üst%27) ²
SGKÖ 1	.32	7.756*
SGKÖ 2	.38	8.427*
SGKÖ 3	.48	9.507*
SGKÖ 4	.75	14.981*
SGKÖ 5	.72	13.912*
SGKÖ 6	.75	13.797*
SGKÖ 7	.69	12.206*
SGKÖ 8	.73	14.460*
SGKÖ 9	.66	12.689*
SGKÖ 10	.75	15.059*
SGKÖ 11	.77	15.706*
SGKÖ 12	.76	15.361*
SGKÖ 13	.80	16.037*
SGKÖ 14	.68	13.022*
SGKÖ 15	.69	13.077*
SGKÖ 16	.82	17.772*

¹n= 254, ²n₁, n₂= 69, sd= 136, *p<.001

5. YORUM / TARTIŞMA

Bu çalışmada Hart ve ark. (2008) tarafından sosyal görünüş kaygısını ölçmek üzere geliştirilmiş olan Social Appearance Anxiety Scale (SAAS)'in Türk üniversite öğrencilerinden oluşan bir örnekleme psikometrik özellikleri incelenmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini incelemek üzere açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Ölçeğin ölçüt bağımlı geçerliğini ortaya koymak üzere ise "Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği-ODKÖ" ile korelasyonuna bakılmıştır. SGKÖ' nün güvenilirliğini hesaplamak için ise test tekrar test, iç tutarlık (Cronbach alpha) ve test yarılama yöntemleri kullanılmıştır. Ayrıca ölçekteki her bir maddenin toplam puanı yordama ve ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla madde analizi yapılmıştır.

SGKÖ' nün yapı geçerliğini incelemek üzere yapılan açımlayıcı faktör analizinde (AFA) elde edilen sonuçlara göre toplam varyansın % 53.4'ünü açıklayan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. Ölçek maddelerinin faktör yükleri .35 ile .87 arasında değişen değerlerde bulunmuştur. Özgün formun faktör yapısının Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme doğrulanıp doğrulanmayacağını belirlemek üzere yapılan DFA sonucu modeli yeterli düzeyde uyum gösterdiği ortaya çıkmıştır. Yapılan DFA' da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Minimum Ki-kare değerinin ($\chi^2=143.79$, N=254, p=0.01) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=0.051, NFI=0.98, CFI=0.99, IFI=0.99, RFI=0.98, GFI=0.93 ve AGFI=0.90 olarak bulunmuştur. Bu uyum

indeksi değerleri modelin uyumlu olduğunu ortaya koymaktadır. SGKÖ' nün ölçüt bağıntılı geçerliğini belirlemek amacıyla ODKÖ ile arasındaki korelasyon incelenmiş ve her iki ölçek arasında .60, $p < 0.01$ korelasyon bulunmuştur. Olumsuz değerlendirilme korkusu, bireylerin kişilerarası ilişkilerinde ya da performans göstermesi gereken durumlarda başkaları tarafından küçük düşürücü, aşağılayıcı, değersizleştirici ve küçümseyici biçimde değerlendirileceklerine yönelik yaşadıkları korku ve kaygıdır (Doğan, 2010). Teorik olarak sosyal görünüş kaygısı ile olumsuz değerlendirilme korkusu arasında pozitif yönde bir ilişki olacağı beklenmiştir. Elde edilen sonuç bu beklentiye doğrular niteliktedir. Genel olarak geçerliğe yönelik bu sonuçlar ölçeğin yüksek düzeyde geçerliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

SGKÖ' nün güvenilirliğine yönelik olarak iç tutarlılık katsayısı .93 ve test yarılama yöntemiyle hesaplanan güvenilirlik katsayısı ise .88 olarak bulunmuştur. Ölçeğin zamana göre değişmezliğini değerlendirmek amacıyla test tekrar test güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve iki hafta arayla yapılan uygulama sonucu .85 güvenilirlik katsayısı elde edilmiştir. Ayrıca ODKÖ' nün madde ayırt ediciliğini ve maddelerin toplam puanı yordama derecesini ortaya koymak üzere madde analizi yapılmıştır. Madde analizi sonucu ölçek maddelerinin düzeltilmiş madde toplam korelasyonlarının .32 ile .82 arasında değiştiği görülmüştür. Madde toplam korelasyonunun yorumlanmasında değeri .30 ve üzerinde olan maddelerin ölçülecek özelliği temsil açısından yeterli kabul edildiği (Büyüköztürk, 2004) göz önüne alınırsa, ölçeğin alt boyutlarına ilişkin madde toplam korelasyonlarının tutarlılığının yeterli olduğu söylenebilir. Maddelerin ayırt ediciliğini belirlemek amacıyla ise % 27' lik alt-üst grup karşılaştırmaları yapılmış ve maddeler arasındaki farklılıkların tamamının istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmüştür. Yani her bir maddenin ayırt edicilik gücü yeterli düzeydedir. SGKÖ' nün güvenilirliğine yönelik bu sonuçlar, ölçeğin yeterli düzeyde güvenilir olduğuna işaret etmektedir.

SGKÖ, 5' li Likert tipinde (1) Hiç Uygun Değil, (5) Tamamen Uygun şeklinde bir cevaplama anahtarına sahiptir. Ölçeğin 1. Maddesi tersten kodlanmaktadır. Tek boyutlu olarak sosyal görünüş kaygısını ölçen SGKÖ' den alınan yüksek puanlar görünüş kaygısının yüksek olduğuna işaret etmektedir.

5. SONUÇLAR

SGKÖ uygulanması ve değerlendirmesi kolay, pratik bir öz bildirim tarzı ölçektir. Ölçeğin psikometrik özelliklerini Türk üniversite öğrencilerinde incelemeye yönelik bu çalışmada özgün ölçekle benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Gerek açımlayıcı gerekse doğrulayıcı faktör analizi sonuçları ölçeğin yapı geçerliği açısından özgün formuyla paralel olduğunu göstermiştir. Güvenirlik çalışmaları sonucu elde edilen değerler yönünden ise ölçeğin oldukça yüksek düzeyde güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir. Sonuç olarak SGKÖ' nün Türk üniversite öğrencilerinden oluşan örnekleme gerçekleştirilen geçerlik ve güvenilirlik çalışması sonucu elde edilen bulgular, ölçeğin sosyal görünüş kaygısını ölçebilmek için yeterli düzeyde geçerlik ve güvenilirliğe sahip olduğunu ortaya koymuştur.

6. ÖNERİLER .

SGKÖ' nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları sonucu elde edilen bulgulardan yola çıkılarak bazı önerilerde bulunulabilir. Bu çalışma üniversite öğrencilerinden oluşan bir örneklem üzerinde yürütülmüştür. Bundan sonraki çalışmalarda ölçeğin çocuk, ergen ve normal popülasyonda da geçerlik güvenilirlik çalışmalarının yapılması yerinde olacaktır. Ayrıca ölçeğin klinik örnekleme depresyonu, anksiyete bozukluklarını, vücut dismorfik bozukluğunu ve beden algısını ölçen geçerli ve güvenilir ölçeklerle ilişkisine bakılabilir.

KAYNAKLAR

- Barbara M. B., & Campbell, T. L. (1999). Cross-cultural comparisons and the presumption of equivalent measurement and theoretical structure: A look beneath the surface. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 30, 555.
- Bentler, P. M. (1980). Multivariate analysis with latent variables: Causal modeling. *Annual Review of Psychology*, 31, 419-456.

- Bentler, P. M., & Bonett, D. G. (1980). Significance tests and goodness of fit in the analysis of covariance structures. *Psychological Bulletin*, 88, 588-606.
- Bergeron, D. B. (2007). The relationship between body image dissatisfaction and psychological health: An exploration of body image in young adult men. *Unpublished doctorate thesis*. School of The Ohio State University. USA
- Browne, M.W., & Cudeck, R. (1993). Alternative ways of assessing model fit. In K. A. Bollen & J. S. Long (Eds.), *Testing structural equation models* (pp. 136-162). Newbury Park, CA: Sage.
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Büyüköztürk Ş., Akgün E.Ö., Özkahveci Ö., ve Demirel., F. (2004). Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4 (2), 207-239.
- Cash T. F. (1989). Body-image affect: Gestalt versus summing the parts. *Perceived Motor Skills*, 69: 17-18.
- Cash, T. F., & Fleming, E. C. (2002). The impact of body image experiences: Development of the body image quality of life inventory. *Journal of Eating Disorder*, 31, 455-460.
- Çetin, B., Doğan, T., ve Sapmaz, F. (2010) Olumsuz Değerlendirilme Korkusu Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe Uyarlaması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35, 205-216.
- Doğan, T. (2009). Bilişsel ve Kendini Değerlendirme Süreçlerinin Sosyal Anksiyete Açısından İncelenmesi. *Yayımlanmamış Doktora Tezi*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Hart, E. A., Leary, M.R. & Rejeski, W. J. (1989). The measurement of social physique anxiety. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 11: 94-104.
- Hart, T. A., Flora, D. B., Palyo, S. A., Fresco, D. M., Holle, C., & Heimberg, R. C. (2008). Development and Examination of the Social Appearance Anxiety Scale. *Assessment*, 15, 48-59.
- Holsen, I., Kraft, P., & Roysamb, E. (2001). The Relationship between Body Image and Depressed Mood in Adolescence: A 5-year Longitudinal Panel Study. *Journal of Health Psychology*, 6(6) 613-627.
- Jung, J. & Sharron, J. L. (2003). Body Image, Appearance Self-Schema, and Media Images. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 32(1), 27-51.
- Jung, J., & Lee, S-H. (2006). Behavior between korean and U.S. women cross-cultural comparisons of appearance self-schema, body image, self-esteem, and dieting. *Family and Consumer Sciences Research Journal*, 34, 350.
- Kuzucu, Y. (2008). Duyusal farkındalık düzeyi ölçeğinin uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 51-64.
- Leary, M.R. & Kowalski, R.M. (1995), "The Self-Presentation Model of Social Phobia". Edt: Heimberg, R.G., M.R. Liebowitz, D.A. Hope ve F.R. Schneier, *Social Phobia: Diagnosis, Assessment and Treatment*, Guilford Press, New York, s.94-112.
- Marsh, H. W., Hau, K.T., Artelt, C., Baumert, J., & Peschar, J. L. (2006). OECD's Brief Self-Report Measure of Educational Psychology's Most Useful Affective Constructs: Cross-Cultural, Psychometric Comparisons Across 25 Countries. *International Journal of Testing*, 6(4), 311-360.
- Özdamar, K. (2002). *Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi*. Eskişehir: Kaan Kitabevi
- Sümer, N. (2000). Yapısal eşitlik modelleri: Temel kavramlar ve örnek uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları*, 3 (6), 49-74.
- Tavsancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS'le veri analizi*. Ankara: Nobel Yayınları.

Extended Abstract

Fear of being negatively evaluated for one's appearance may also be highly relevant in the understanding of psychological disorders such as social phobia, eating disorder, body dysmorphic disorder etc. Each of these disorders is not only associated with body image disturbance but is also often associated with higher social anxiety and/or social impairment (Hart et. al. 2008). Body image is a person's inner perception of their own body. Body image includes physical appearance, such as weight, height, facial features, physical maturation, race and ethnicity, other diverse body features, as well as abilities. Body image can be closely linked to self-esteem. Social appearance anxiety is result of negative body image and negative evaluation of others.

Social Appearance Anxiety Scale (SAAS) was created to assess fear of situations in which one's overall appearance, including but not limited to body shape, may be evaluated. The SAAS is a 16 items, self-report inventory. The positive statements were scaled from 1 to 5 starting with "never agree" and the negative statements were scaled from 5 to 1 starting with "never agree" again.

The SAAS is a rationally derived measure, in which items were chosen based on examination of current measures of social anxiety, body image dissatisfaction, and body dysmorphic disorder. The

format of the items was chosen to match general measures of social anxiety (Hart et al. 2008) High scores indicate that high appearance anxiety. The SAAS takes approximately 5-10 minutes to complete. The 16-item original SAAS demonstrated good internal consistency in all three samples, $\alpha = .94, .95,$ and $.94,$ respectively. Also calculated 1-month test-retest reliability with a subset of 100 participants. The SAAS demonstrated good test-retest reliability, $r = .84.$ The 16-item SAAS appears to be a psychometrically valid measure of social anxiety about one's appearance. The SAAS correlates positively both with previous measures of social anxiety and body image dissatisfaction, and it demonstrates high test-retest reliability and internal consistency.

This study was conducted university students from Education Faculty of Sakarya University, Turkey. Of the participants, 197 were male and 143 were female and the mean age of the participants was 22 years old. The SAAS was translated into Turkish by author and two translators. The translated forms were reviewed by the author and compared with one another in terms of the content and clarity of the items. In addition, the Turkish form was reviewed by an academician from department of psychological counseling. This form was applied to a small university student sample ($n=20$) who assessed the items in respect of clarity. For the analysis of data SPSS 11.5 and LISREL 8.54 were utilized.

In this study, exploratory factor analysis (EFA) was used to determine the factorial structure of the Social Appearance Anxiety Scale. The KMO value of the scale is $.94$ and Bartlett test of meaningfulness value is $2674,01$ ($p<.001$). This analysis resulted in the scale with a factor accounted for % 53.4 of total variance with 16 items. Factor loadings of SAAS ranged from $.35$ to $.87.$ In addition confirmatory factor analysis (CFA) was executed to confirm the original scale's structure in Turkish culture. the results of confirmatory factor analysis indicated that the model was well fit and Chi-Square value ($\chi^2=143.79,$ $p=0.01$) which was calculated for the adaptation of the model was found to be significant. The goodness of fit index values of the model was $RMSEA= 0.051,$ $NFI=0.98,$ $CFI=0.99,$ $IFI=0.99,$ $RFI=0.98,$ $GFI=0.93$ ve $AGFI=0.90.$ According to these values it can be said that the structural model of SAAS which consists of a factors was well fit to the Turkish culture.

To assess the concurrent validity of the SAAS, the relationships between the SAAS and the BFNE were evaluated. There were significant relationships ($r=.61,$ $p<0.01$) between the scores on all the SAAS and the scores on the BFNE.

As a reliability analysis re-test, split-half, internal consistency coefficients and the item-total correlations were examined. The Cronbach's alpha for the SAAS was found $.93$ and split-half $.88.$ Also the computed test re-test reliability coefficient for the SAAS was found $.85$ and item-total correlation coefficients of the Turkish SAAS ranged from $.32$ to $.82.$

The purpose of this study was to translate SAAS into Turkish and to examine its psychometric properties. Overall findings demonstrated that this scale had acceptable and fairly high validity and reliability scores and that it can be used as an efficient instrument in order to assess social appearance anxiety of university students.